

Aváros szélén, a hegyekben lakott Báthory István meg-
rögzött naplopó — rengeteg
gyerekével, egy, az államtól
kapott családi házban. Ad-
dig éltek, eldegéltek a gye-
rekek után kapott családi
pótlékból, no meg abból, amit az ugyan-
sák történelmi csendő nevű Báthory
Erzsébet, a legidősebb lány hozott a ház-
hoz, amíg fel nem cserepedett Báthory
Bálint is, és nem kezdett el inni. Először
csak enyhe puccsal járogatott haza az
iskola után, de a nyolcadik általános el-
végzését követően egy-egy kisegítő munka
alkalmával — ahová apja, Báthory Ist-
ván ajánlotta — már nótaszóval és tök-
részen koválygot esténként.

Ekkor határozta el Báthory Erzsébet,
hogy megzabolazza öccsét, Báthory Bá-
lintot. Először is kikergette a lakásból.
Báthory Bálint Erzsébet pofonjai után el
is ment hazulról, és pár napig nem mu-
tatkozott otthon. A második stáció a
rendcsinálás útján az volt, hogy Báthory
Erzsébet elküldte apját — dolgozni...

— Az iparitanuló-iskolában hivatalsegé-
det keresnek, menj el, és beszéld meg ve-
lük! Ne feledd: a jó fellépés fél siker.

Mit volt mit tenni, Báthory István el-
ment az iskolába megbeszélni az állást.
Tekintve, hogy a jó fellépés fél siker,
nagyhangon jelentkezett, szinte kész té-
nyek elé állította az igazgatót, aki vén-
legény volt és nagyon jólelkű.

— Nekem kérem hobbim a pontosság —
mondta Báthory István, akire úgy ragadt
rá ez a szállóige Bujdosó kocsisról, hogy
minden harmadik mondata ez lett.

Megegyeztek, hogy Báthory István más-
nap ismét jelentkezik és megbeszéli a
részleteket.

— Nekem kérem, hobbim a pontosság —
mondta Báthory István másnap dél-
előtt tíz órakor az igazgatónak, aki már
várta.

— Sajnos, nem tudom alkalmazni. Ma-
gáról nem a legjobb információkat kap-
tuk. Nekünk egy megbízható hivatalse-
gédre lenne szükségünk, aki este bezárja
az iskola épületét, reggel kitakarít és nap-
pal egy-két hivatalos ügyet is rá lehet
bízni.

— Hát kérem... itt vagyok én, Báthory
István! És kérem, tetszett volna *tőlem*
kérni az információkat, ne másról! A leg-
pontosabb információkat csak én adhatom
magamról, mert nekem kérem, hobbim
a pontosság!

A végén kompromisszumot kötöttek: az
iskola felveszi Báthory Erzsébetet mun-
kavállalónak, mivel a kapott információk
szerint megbízható, értelmes, talpraesett;
nem bánja az igazgatót azt sem, ha helye-
te az effektív munkát Báthory István
végzi el... Ezt a tippet persze Báthory
István ajánlotta, s a dolog felett az első
elképedés után napirendre tért a jólelkű
igazgató. Az első felháborodás után bele-
nyugodott történelmi neve illetően bitorlá-
sába Báthory Erzsébet is.

— Nekem pedig nem fogsz szegényt
hozni a fejemre! — emelte fel hangját
Báthory Erzsébet, és a termelőszövetkezet
telefonján óránként kereste Báthory Ist-
vánt. Báthory István hivatalos méltóság-
gal vette magához mindannyiszor a tele-
fonkagylót és fontosságának tudatában
mindannyiszor felmesélte lányának, mikor
mit csinált mennyi dolga van, és hogy
minden a legnagyobb rendben megy.

Fizetésosztáskor történt csupán némi
meglepődés.

— Báthory Erzsébet — szolt ki Nusika
az adminisztrátor. Ekkor a padról felállt
Báthory István és meghajolt.

— Báthory Erzsébet vagyok.

Nusika, a tizenhat éves kis adminis-
trátor nagy szemeket meresztett Báthory
Istvánra, de kérdezni nem mert tőle sem-
mit.

— Báthory Erzsébet vagyok — lépett

Dér Endre

A BÁTHORYAK HŐSTETTE

közelebb a vénember Nusikához, és bizal-
masan kaparásztta a borítékot.

— Igen, de egy óra múlva tessék visz-
szajönni. A bácsi fizetése még nincs
számfejtve.

— Vagy úgy — szoltott Báthory István
és leült. Vissza a kispadra.

Már mindenki felgombolta a fizetését,
ám Báthory István egyre a kispadon ül-
dögélt.

Egyszer csak nyílt az ajtó, s a nyílás-
ban megjelent Báthory Istvánné öregasz-
szony mazdagon vezetve legújabb kis-
malacát.

— A pénzért jöttem — mondta Báthory
Istvánné — nehogy a férjem eligma, ne-
künk ezt a helyet már nagyon meg kell
becsülni, ez olyan hely kérem, amire az
uram mindig vágyott. A kismalac helyes-
lően rőfögött, mire Báthory István meg-
köszöri a torkát.

— Miféle fizetést emlegetnek és kicsoda
a néni? Sose láttam magát — hüledezett
Nusika.

— Én Báthory Erzsébet vagyok — ug-
rott fel készségesen Báthory István — ő
meg a feleségem. Fent lakunk a hegyek-
ben, én persze mostanság itt lakom az
iskolában...

— A pénzért jöttem — mondta az öreg-
asszony, aki kicsi volt, és ráncosarcú. Az
ember azon is csodálkozott, hogy egy ilyen
erős és rózsás kismalac hogyan bírhatta
magát erre a mezítalbas vénségre.

Báthory Erzsébet fizetését végül is Bá-
thory Erzsébet vette fel, akit a termelőszö-
vetkezet elhozott autójával az iskolába.
Miután fölvette a fizetést, a pénzt az
anyjának adta, aki boldogan indult vissza
a hegyekbe, miközben a rózsaszín kisma-
lac elégedetten rőfögött.

Az iskolában hozzászóltak Báthory Ist-
vánhoz, Báthory István is hozzászólt az
iskolához. És mivel a rendtartás előírta,
hogy részegen, sőt ittasan nem lehet dol-
gozni, Báthory István nem ivott. Ennek
köszönhető, hogy nem egészen egy hóna-
pon belül az iskolához tartozó szolgálati
lakást — egyszoba konyhát — családostul
elfoglalhatta. Így hát beköltözött a he-
gyekből a városba Báthory István, Báb-
hory Erzsébet, Báthory Bálint, a töpörö-
dött fejedelemasszony, Báthory Istvánné,
s a rózsaszín kismalac.

Báthory István megfogadta, hogy ezen-
től feddhetetlen életet él. Igen ám, de a
véletlenek mindig közrejátszanak az em-
ber életében. Hiába akart Báthory István
ezentúl a legderékasabb, a legmegbízha-
tóbb, a hivatalsegédek hivatalsegéje len-
ni: a szegényembert az ág is húzza...

Báthory István telefonált, még azon-
nyomban reggel a rendőrségnek, a tűzoltó-
ságnak, és a mentőknek. Az iskola előtt
sorakozott hajnali hétkor — épp a jólelkű
s vénlegény megérkezése előtt — a rend-
őrségi autó, a mentőautó egy sofőrrel,
egy orvossal, és a tűzoltóautó, teljes föl-
szereléssel, és legénységgel. A tűzoltóautó
— mivel tűz nem volt — a kapualjban
vesztegelt. A mentőautó mentőorvosa —
becsületére legyen mondva — ott maradt
volna a helyszínen, a vizsgálat végéig, de
a kötelesség elszóllította „súlyosabb
helyre”.

A jólelkű, de vénlegény igazgató az
ájulás határán volt, és hol tanáros uta-
sításokat hallgatott, hol csaknem elájult,
a dühtől fuldokolva...

A rendőrpapancsnok azonnal behívatta
kihallgatásra.

Báthory István éppen magyarul: — Sőtét volt kérem nem láthattam.
Először a kertben mocorgott, majd egy
hatalmas aktatáskát hajított be az abla-
kon. Én szaladtam az aktatáskához, ő is
szaladt az aktatáskához. Dulakodni kez-
dünk. Dulakodtunk, dulakodtunk, én sze-
reztem meg az aktatáskát. Beszaladtam
vele előre az osztályba. Itt is dulakodtunk,
aztán a betörő lett az aktatáska, megtá-
masztotta két lábát a falnak, meglökte
magát és repült, repült a padokon keresz-
tül, kifelé az ablakon.

— És hogy lehet, hogy az ablaküveg
nem sebesítette meg? — kérdezte a perc
komolyságához illő arccal a rendőrfőnök.
— Nem lett annak kérem semmi baja.
Csak huss, ét átszállt az ablakon.
— És miért kellett dulakodni vele? Mit
akarhatott maga szerint? — kérdezte a
rendőrpapancsnok.

— Az iskolát akarta törkretenni. De
kérem, én, Báthory István, hát hogy ma-
gyarázom meg maguknak, hogy az betörő
volt, én persze úgy elláttam a baját...
Mégfogtam a két vállát és nekivágtam a
padoknak. Persze, az aktatáskát ott szo-
rongatta a hóna alatt.

A terem valóban csatatérnek tűnt, a
tábla földön ripityára esve, az ablakok
szintügy, Kilincs se volt az ajtón.

A nyomzásnak nem sikerült semmit el-
érnie. A vallatás nem derített ki semmit,
a keresztkérdések eredménytelenek ma-
radtak.

Az eset persze nem maradt titokban,
a betöréses lopást városszerte — színes
betoldásokkal — mesélgették. Báthory Ist-
ván sem maradt télen, újra és újra elis-
mételte, sőt elismételgették vele kocsmá-
ban, utcán, összejöveteleken a betörést hi-
teles történetét. Valószínűleg nem a leg-
tökéletesebben működő memóriájának volt

színes betoldásokkal — mesélgették. Báthory Ist-
ván sem maradt télen, újra és újra elis-
mételte, sőt elismételgették vele kocsmá-
ban, utcán, összejöveteleken a betörést hi-
teles történetét. Valószínűleg nem a leg-
tökéletesebben működő memóriájának volt

színes betoldásokkal — mesélgették. Báthory Ist-
ván sem maradt télen, újra és újra elis-
mételte, sőt elismételgették vele kocsmá-
ban, utcán, összejöveteleken a betörést hi-
teles történetét. Valószínűleg nem a leg-
tökéletesebben működő memóriájának volt

SZINTE GÁBOR

SZICÍLIAI TÁJ

műsor aránytalanságát esetén, illetve problematikus dara-
bok műsorra tűzése esetén indokolt. A Szegei Nemzeti
Színház az 1968-as év első felében Méhes György Barbr
komédia című drámájának díszlet- és jelmez költségeire
25 ezer forint támogatást kapott. Az 1968—69-es most ké-
szülő műsorszámok a színházak meg kell jelölnie, mely
darabokra kér támogatást. A Művelődésügyi Minisztérium
a városi tanácsal egyetértésben dönt arról, hogy mely da-
rabok méltóak a támogatásra. A most záruló évadban a
kamaraszínházban játszott Egy csók és más semmi című
zenés vígjáték után fizetett a színház jegyenként 1 forintos
járulékot. Ez körülbelül 6 ezer forint terhet rótt a szín-
háza.

A filmszínházak, mint ismeretes, az A kategóriájú fil-
mek után kapnak jegyenként 10 filléres prémium-jellegű
támogatást. A Filmfőigazgatóság ezeket a kulturális-
lag kiemelkedő filmeket ingyen bocsátja a MOKEP ren-
delkezésére. A B kategóriájú közepes színvonalú filmek
— amilyen a forgalmazott filmek zöme — után átlagos
kölcsonzési díjat fizetnek. Viszont a C kategóriába tartozó
filmekért, amelyek forgalmazása nem kulturális érde-
k, megemelt kölcsönzési díjat fizet a MOKEP.

A kulturális alap tehát nem az intézményekben kép-
ződik, hanem központilag. Meggondolandó azonban a me-
ggyőződéssel kialakítandó kulturális alap is, amely részben a
pillanatnyilag a Művelődésügyi Minisztériumban levő köz-
ponti hitelből és ennek helyileg megnevelő pénzéből ala-
kulna ki. Ilyen irányú javaslatunkat már eljuttattuk az il-
letékes kormányzati szervekhez.

A kultúra kommercializálásáról valóban sok szó esik
a gazdasági mechanizmus bevezetésével összefüggésben.
Nekünk nincsenek — legalábbis általában nincsenek —
olyan tapasztalataink, hogy a kulturális szolgáltató intéz-
mények — mozi, színház, filharmonia — engedményeket
tettek volna annak érdekében, hogy növeljék bevételeiket.

Meggyőződésünk szerint a színház műsora helyes ará-
nyokat mutat összességében. A filmszínházaknál már in-
kább vannak jelek arra, hogy 1968. januárja után igény-
telenebbé vált a műsor. Természetesen a filmszínházak
műsorát nagyban befolyásolja az, hogy egyáltalán mi kap-
ható a hazai filmpiacon. A kérdés tehát összetett. Ilyen
körülmények között elsősorban arra kell vigyáznunk, hogy

a jó filmek megfelelő beosztást kapjanak (ne rongos lá-
togatottságukat egy velük egy időben beosztott kaland-
film stb.).

Mint arról már szó volt, a tanácsai művelődési otthon-
ok költségvetésében nem volt lényeges változás. A vállala-
tok részéről ugyanakkor 40 ezer forinttal növekedett a
hozzájárulás összege. Erre fel kell figyelnünk. Az üzemek
5—20 ezer forintjaiból nem jelentéktelen támogatási ösz-
szegek gyűlnek össze, s meggyőző munkával érzésünk sze-
rint a következő években ezek még tovább is növelhetők.
Csak közbevetőleg jegyezzük meg: a termelőszövetkezetek
közül egyedül a mihályteleki Új Élet mutatott hajlandósá-
got néhány évvel ezelőtt a művelődési otthon támogatá-
sára. Sajnos, hogy az elmúlt évben már csak 6 ezer forin-
tot biztosítottak néhány célfeladat elvégzésére, ez évben
pedig teljesen elzárkóztak, különösképpen a rendszeres
támogatástól. Reméljük, hogy az új tsz-alapszabályban lét-
rehozott kulturális bizottság felismeri a művelődési ház
támogatásának fontosságát.

A művelődési otthonok Szegeden nem küszködnek
olyan gondokkal, mint a falusiak, amelyekről mostanában
gyakran hallani, hogy fizetésképtelenné váltak. Tény azon-
ban, hogy a követelések változatlan szinten tartása is ef-
fektíve a művelődési feladatok megoldására fordított pén-
zek csökkenését eredményezte, mert az árváltozások, a
szolgáltatási díjak növekedése miatt a ténylegesen fel-
használható költségvetési keretek kisebbek lettek. Remé-
ljük, hogy a Pénzügyminisztérium a korrekciókra biztosít-
ott hitelek minél előbb rendelkezésre bocsátja. A mű-
velődési otthonok vezetőinek főbb gondját a különböző
művészeti csoportok működtetésére biztosított összegek
alacsony volta jelenti. A csoportok fenntartásának nor-
máit régen állapították meg és az e célra biztosított költsé-
gkeretek ma már elavultak. Nagy gondot jelent a tisz-
teletdíj jellegű előirányzatok kötöttsége. Pillanatnyilag az
a helyzet, hogy művelődési otthonainkban még indokolt
esetben sincs lehetőség olyan új feladatokra költségeket
biztosítani, amelyeknek bérjellegű kihatása van.

Eddigi tapasztalataink szerint a szerzői kiadásban
megjelent könyvek ügye nem központi kérdése a helyi
publikálásokról. Kisebbségi műveket — természetesen lektorá-
lással — eddig is meg lehetett jelentetni a szerző költsé-
gére. A városi tanácshoz azonban az elmúlt évek folya-
mán ilyen igény nem érkezett. A könyvkiadás vonatkozá-

sában fő gond a városban az, hogy az eddigi könyvkiadási
lehetőségeink megszűntek. Úgy tapasztaltuk, hogy a Tisz-
táj kiskönyvtár a Magvető arra kényszerítette, hogy a
szegedi publikációs igényeket figyelembe vegye. Ez az el-
kötelezettsége most megszűnt. Elvileg így is elfogadhatja a
szegedi írók műveit megjelentetésre, de mi inkább több
önállóságra gondoltunk a könyvkiadásban és nem arra,
hogy teljesen felszámolják a helyi könyvkiadást. Vélemé-
nyünk szerint a gazdasági mechanizmus által biztosított
lehetőséget a Magvető Könyvkiadó a szegedi kultúrára
nézve *károsan használta fel*. Kutatnunk kell annak le-
hetőségét, hogy a dél-magyarországi könyvkiadás ügyét, ha
szükséges, együttműködve más tanácsokkal, megoldjuk.

Az önköltséges képzőművészeti tárlatok sem új je-
lenségek, az egyéni kiállítások eddig is maguk fedezték
kiadásuk jó részét. Maguk nyomtatták a meghívókat,
plakátokat, katalógusokat és fizették a propagandanyag
terjesztésének költségeit. A Képzőművészek Szövetségé-
től szerzett tájékoztatás szerint a jövőben absztrakt,
nonfiguratív alkotásokkal kiállításra jelentkező képző-
művész nem kaphat kiállításához támogatást, sőt az
előbbieken ismertétt költségeken felül a teremörzés
és energiaköltségeket is magának kell vállalnia. Az ábr-
ázó jellegű képzőművészeti alkotások kiállítása lé-
nyegében a régi feltételek között történhet. Nyilván dif-
ferenciáltan kell a jelentkező művészek igényeit elbí-
rálni, figyelembe véve művészi rangjukat.

Városunkban is találkozunk még jelentős számú
gazdaságvezetővel, akiknek szemléletmódjából enyhén
szólva hiányzik a kultúra támogatása szükségességének
belátása. Az ilyen vezetők nem gondolkoznak tárlatokat
és nem látják, hogy a munkaerő újrateljesítésében
nemcsak az azonnali gazdasági eredményekre, hanem
több évre előre kell gondolni, nem említve itt a kérdés
általános emberi, humánus oldalát, ami a szocialista be-
rendezésünkben fakad. Kulturális propagandánk egyik
nagyon fontos politikai feladata lesz, hogy mindazokat
meggyőzze, akik gazdaságilag tehetnek valamit a város
művelődésügyében, arról, hogy a kultúrának fordított fo-
rintok mindenképpen megérülnek, akkor is, ha egyes
ember a saját pénztárcájából fizeti, de akkor is, ha egy
gazdasági egység a gazdaságosság tényezői között tartja
ezt nyilván és a költségvetésében megtervezi.